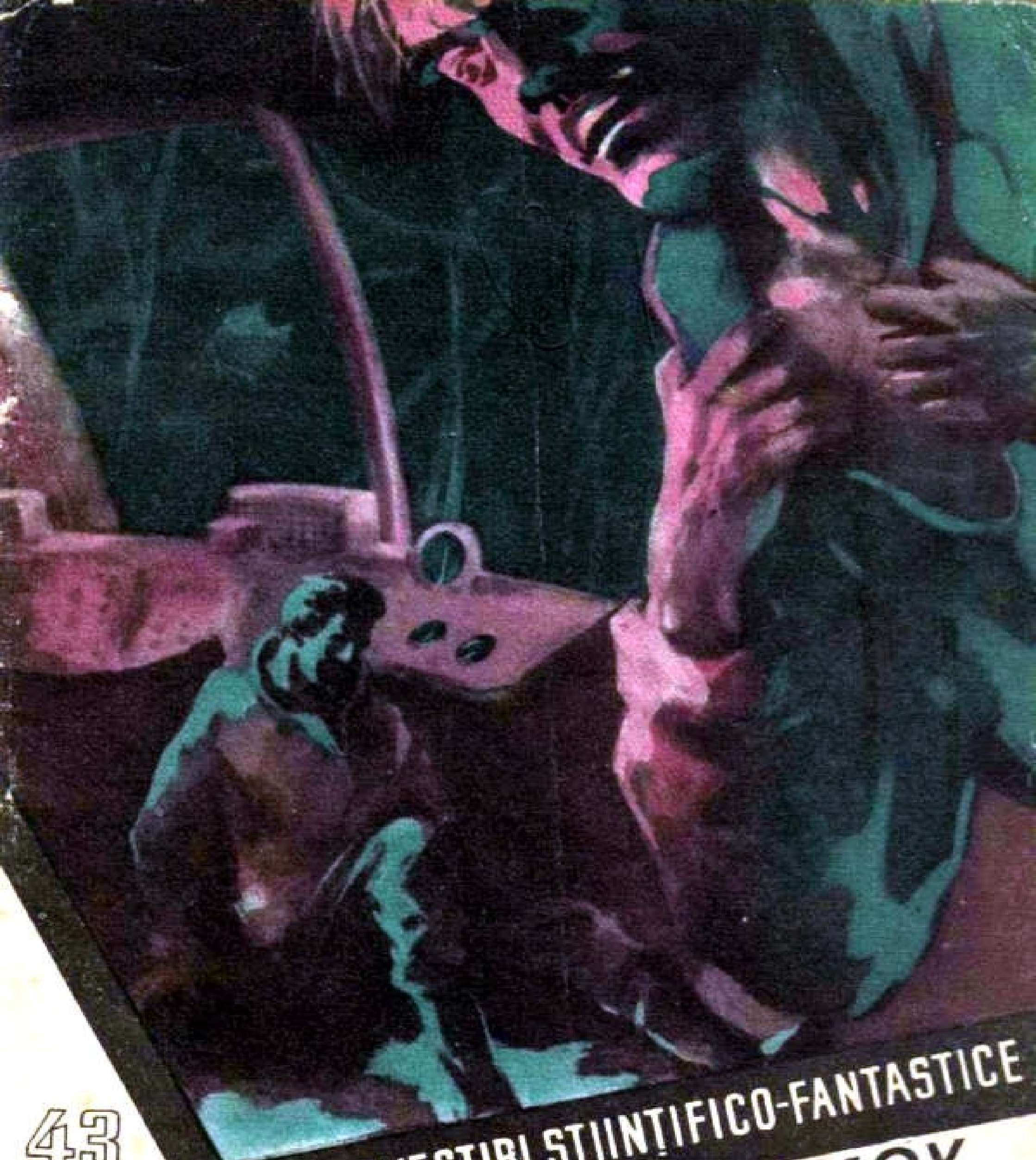

43

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

I. A. EFREMOV

Atolul FAKAOFO

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

I. E. EFREMOV

ATOLUL FAKAOFO

Colecţia "Povestiri Ştiinţifico-Fantastice"

43

Sala mică, puternic luminată, gemea de lume. Printre costumele civililor se distingeau numeroase uniforme albastre de marinari. Căpitanul-locotenent Ganeşin se uita absent prin sală, când privirea îi fu atrasă de gesturile energice ale unor auditori din ultimul rând – câţiva cunoscuţi îi făceau semn să se apropie, arătând spre un scaun liber. Ganeşin prinse a-şi face loc pe intervalul dintre rânduri.

– Şi dumneata ai venit?! întrebă căpitanul de rangul doi Isacenko, strângându-i mâna. Oare întreaga flotă şi-a dat azi întâlnire aici?

– Dar ce e? se miră Ganeşin.

– Tkaciov face o comunicare.

– Care Tkaciov? Cel cu nescufundabilitatea?

– Nu, cel cu scufundabilitatea, glumi Isacenko. E comandanţul unui vas de coastă al flotei de nord.

– Aşa-a, făcu indiferent Ganeşin. Şi ce fel de comunicare?

– Auzi! El habar n-are despre ce este vorba! exclamă Isacenko.

Marinarii din jur pufniră în râs.

– Ei, dar ce e? Lămuriţi-mă şi pe mine, îi rugă Ganeşin zâmbind.

– Azi e şedinţa de închidere a sesiunii Academiei de ştiinţe, consacrată problemelor marinei. Şi cum Tkaciov a descoperit un monstru marin cu totul neobişnuit, comandantul flotei i-a dat ordin să refere despre aceasta în faţa oamenilor de ştiinţă. Tkaciov este un comandant foarte curajos, dar când e vorba de referate, nu se prea simte în apele lui... De altfel, uite că începe, întrerupse

Isacenko conversaţia, aşa că ai să auzi şi singur despre ce-i vorba.

Deodată sună clopoţelul celui care prezida. Cu pas hotărât, la tribună urcă un ofiţer de statură mijlocie, blond şi cu faţa ascuţită. Decoraţia „Ordinului Nahimov” îi împodobea vestonul bine călcat.

După ce aruncă o privire spre sala ce se linişti dintr-o dală, marinarul începu să vorbească. Emoţionat, ducea mereu mâna la gulerul vestonului. Curând, însă, conferenţiarul izbuti să se stăpânească.

Ganeşin, care navigase adeseori prin acele locuri, îi asculta pe Tkaciov cu un deosebit interes. Abia rostise Tkaciov cuvintele: „De cinci zile vasul meu patrula departe în larg, prin preajma meridianului treizecişidoi sau, cum zicem noi, în sectorul patru…”, că în mintea lui Ganeşin se şi deşteaptă imaginea unei mări posomorite, ca de plumb…

Nemărginirea apei se pierdea estompată în aerul rece pâclos. Orizontul, adus aproape de ceaţă ascundea în el pericole nebănuite.

Pe neaşteptate, în faţa lor apăru un submarin german, mergînd în plină viteză la suprafaţa apei. Probabil că nemţii nu se aşteptau să întâlnească un vas sovietic de coastă la o distanţă atât de mare, în larg.

În timp ce submarinul se scufunda cu repeziciune, Tkaciov se apropie de inamic.

Deasupra mării răsunară mai multe bubuituri, ca nişte lovituri într-o tobă gigantică, şi în imediata apropiere a locului unde mai adineauri dispăruse turela submarinului se ridicară coloane înalte de apă cu reflexe de fulgere roşiatice şi nori de fum negru. Erau grenade submarine, reglate să explodeze la mică adâncime.

Vânător experimentat de submarine, Tkaciov determinase cu repeziciune sectorul probabil al locului unde s-a refugiat inamicul şi începuse să-l acopere cu bombe.

Vasul se apropie de locul unde dispăruse submarinul.

Tkaciov dădu ordin să se înceteze aruncarea bombelor şi opri motoarele.

Locotenentul Maliotin îi întinse lui Tkaciov casca hidrofonului, continuând în acelaşi timp, cu cealaltă mână, să întoarcă manivela amplificatorului. Zgomotul vag al mării, ce răsuna în hidrofon, nu trăda prezenţa submarinului inamic. Tkaciov îşi dădu seama că submarinul, simţind încetarea mersului motoarelor deasupra lui, a oprit şi el maşinile.

Făcând un semn cu capul spre locotenent. Tkaciov mută manivela telegrafului sălii de maşini, motoarele porniră cu viteza maximă, iar duduitul elicelor răsună în hidrofon ca zgomotul unor căderi de apă. Se auzi din nou soneria telegrafului. Maşinile stopară brusc şi printre sunetele produse de mişcarea vasului, Tkaciov putu să distingă zgomotul abia perceptibil al submarinului care părea că s-a îndepărtat foarte mult.

– Atenţie la babord!

Din adâncul mării veneau ca şi mai înainte sunete surde şi uniforme de motor. Tkaciov îţi imagină submarinul care – acolo, în adâncuri, – se zbătea să scape din încolţire oprind mereu electromotoarele,

După câteva secunde, submarinul se opri din nou. Zgomotul elitei amuţi; Tkaciov însă îl şi reperase. Cunoştea adâncimea aproximativă şi direcţia în care căuta inamicul să fugă. Mâinile dibace ale lansatorilor de mine fixară explozoarele hidrostatice pentru o adâncime de nouăzeci de metri, exploziile grenadelor submarine grele liind mai eficace în sus decât în jos. Tkaciov mută manivela telegrafului la „viteza maximă”, vasul se smuci din loc, iar motoarele puternice ridicară un uriaş val acoperit de spumă.

În clipa când viteza vasului atinse cincisprezece noduri, Tkaciov începu să apese pe rând pârghiile de lansare din stângă şi din dreapta. Fiecare grenadă de adâncime,

aidoma unui butoi de benzină, cădea moale, cu toată greutatea ei de zeci de puduri, în apa spumegândă de la pupa vasului şi imediat în locul ei, încet şi majestuos, se rostogolea alta. Iar sus, pe jgheab, într-un lanţ neîntrerupt, soseau mereu alte şi alte butoaie negre, netede, atât de inofensive în aparenţă.

Vasul de coastă descrise o curbă mare, lăsând în urma lui coloane verzi de apă, de data aceasta fără sclipiri de flăcări şi nu atât de înalte.

Tkaciov urmărea cu atenţie locurile unde se produceau exploziile, fără a înceta să calculeze dimensiunile perdelei de foc şi ale zonei ce trebuia acoperită. „Încă una, ultima, pentru mai multă siguranţă” – se gândi Talcioc, apăsând pe manivela dreaptă a lansatorului de mine. De ascuns n-are unde să se ascundă, iar la fund tot nu se poate lăsa, că doar adâncimea în acest loc este de aproape un kilometru. S-a prins în capcană!"

Locotenentul, care urmărea cronometrul dădu mirat din umeri. Trecuse timpul necesar pentru scufundarea bombei, şi explozia încă nu se produsese.

Tkaciov dădu ordin ca vasul să se întoarcă, pentru a încerca să prindă sunetele submarinului în zona acoperita de bombe.

– Gavrilenko, îl strigă locotenentul pe şeful lansatorilor de mine. Cum ai fixat explozorul la ultima bombă?

– Exact la fel ca şi la celelalte: nouăzeci de metri, tovarăşe locotenent!

– Probabil că explozorul s-a defectat. Curios, este primul caz… făcu mirat Tkaciov.

În acel moment, în semiancablură, la dreapta provei, se ridică o mică movilă de apă. Din adâncul mării se auzi o bubuitură foarte slabă, înăbuşită îndată de plescăitul asurzitor al unui val ce acoperi prova. Vasul se balansa. Apucându-se de balustradă, Tkaciov strigă scurt:

– Durata, tovarăşe locotenent?

– Două minute, patru’şi cinci de secunde, răspunse

scurt Maliutin.

– Ei, fir-ar! înseamnă că s-a scufundat la o adâncime de aproape o jumătate de kilometru. De aceea a fost explozia atât de slabă. E clar, s-a defectat explozorul… Aha, s-au prins, exclamă deodată Tkaciov, cu ochii pironiţi spre un loc unde, pe coastele valurilor nu prea înalte, se întindea o pată mare de ulei.

Maşinile tăcură iarăşi şi din nou urechile sensibile ale hidrofoanelor începură să urmărească manevrele desperate ale submarinului inamic atins. Zgomotul elicelor se mai auzea încă, dar neegal, cu intermitente; amuţi câteva clipe, apoi răsună din nou, „Da' adânc s-a mai lăsat! Nu-l mai ţin niturile" ' – se gândi Tkaciov. Şi ţinând seamă de noul reper, mar trimise încă două bombe, continuând să urmărească cu binoclul suprafaţa spumegândă a apei.

– La babord un corp la suprafaţă, răsună în spate vocea unui marinar.

Mirat de nepotrivirea între locul reperat în acel moment şi locul ieşirii la suprafaţă a corpului necunoscut, Tkaciov se întoarse brusc şi îndreptă binoclul spre pata roşie, neclară, din apropierea locului unde căzuse ultima bombă. Mai să dea înapoi de uimire.

Cercul de cristal al binoclului, învăluit într-o ceaţă de opal, apropie de ochii lui contururile unui corp gigantic, de culoare murdar-stacojie, plutind în legănatul uniform al valurilor. Era un animal de dimensiuni nemaiîntâlnite şi de o culoare ciudată. Lui Tkaciov i se păru că dihania avea trupul lat, nişte înotătoare uriaşe şi un gât rotund puternic; capul şi coada îi erau acoperite de valuri. Cel mai uimitor arăta pielea lui roşie, brăzdată de zbârcituri şi cute de culoare roşie-închisă, aproape brună.

– La provă, în dreapta, băşici de aer!

Vocea semnalizatorului îl trezi pe comandant la realitate, şi Tkaciov se concentră din nou la lupta cu submarinul duşman. Mii de băşici de aer acopereau

suprafaţa valurilor. Un minut mai târziu vasul se găsea deasupra locului unde ieşea aerul, ascultând atent cele ce se petreceau în adâncime.

Deodată apa clocoti – de o mai mare cantitate de aer ce venea de jos – şi, în acelaşi timp, în hidrofoane se auzi un vuiet scurt şi neclar. Oamenii priveau în tăcere. Vasul micşoră viteza şi se opri cu coasta pe direcţia valurilor.

Trecură câteva minute. Ultimele băşici de aer dispărură. Hidrofonul nu mai prindea din adânc niciun sunet. Pata de ulei, în schimb, se lărgea mereu, nivelând crestele ascuţite ale valurilor.

Undeva, departe, sub apele mării, submarinul atins – nemaiputând să iasă la suprafaţă – se scufunda tot mai adânc, iar presiunea necruţătoare a apei storcea din el aerul şi uleiul. Tkaciov ordonă pornirea vasului şi se apropie de Maliutin, care îşi scotea casca de pe urechi.

– E cazul să-l trecem şi pe ăsta ta răboj, locotenente. Ce zici? Ca să ne convingem însă definitiv, să mai aşteptăm puţin şi să ascultăm… Dar cu dihania ce facem? îşi aduse el aminte. Hai să ne apropiem de ea!

Pe locul unde apăruse la suprafaţă monstrul necunoscut îi aştepta pe marinari o deziluzie; nici urmă nu se mai vedea din dihania roşie. Valurile reci erau pustii cât cuprindeai cu privirea.

Tkaciov îşi frecă înciudat ochii ce începuseră să-i lăcrimeze din pricina încordării: „Am visat oare? Nu, nu cred”.

– Tovarăşi, cine a mai văzut… cum să-i zic… animalul acela care plutea pe aici? se adresă el membrilor echipajului.

Răspunseră numai câţiva marinari şi Gavrilenko, şeful de echipaj, care se jură că nu a fost altceva decât un balaur marin asurzit de explozia bombei.

– Ce balaur? N-a fost niciun balaur, îl întrerupse semnalizatorul Epifanov, Am văzut eu: avea un corp lat, gros şi-avea şi înotătoare. Ce fel de balaur mai putea fi şi

ăsta?!…

– Oricum, nu era nici peşte, nici balenă, ci o dihanie submarină, îşi susţinea părerea Gavrilenko.

Cuvintele lui Gavrilenko exprimau propria părere a lui Tkaciov, că animalul năucit sau omorât de explozie a fost scos de valuri la suprafaţă. „Păcat că s-a înecat! Dacă-l prindeam era o minune, se gândi Tkaciov. Acum cine are să ne creadă?”…

Ghicind parcă întrebarea neexprimată a comandantului, locotenentul Maliutin răspunse:

– Era un animal de mare adâncime, lovit probabil de ultima noastră bombă, aceea care a explodat cu intîrziere… a ajuns până la aproape cinci sute de metri… iar animalul a ieşit la suprafaţă în apropierea acelui loc. Poate s-a înecat ori şi-a revenit… Am avut totuşi timp… Maliutin scoase din buzunar un aparat fotografic „Leica”. Nu garantez pentru calitatea imaginii, dar am luat cinci poze: grozav de interesantă era dihania! Noroc că aparatul avea teleobiectivul montat.

Încântat de prezenţa de spirit a locotenentului, Tkaciov îl felicită. De unde să bănuiască el că din cauza acestor fotografii va trebui să apară în public şi să ţină un referat la Moscova!…

Deşi au fost developate cu mare atenţie, fotografiile locotenentului Maliutin n-au ieşit destul de clare: vremea posomorită, durata de expunere insuficientă, culoarea roşiatică a monstrului constituiseră un şir întreg de circumstanţe nefavorabile. Chemat la comandant, Tkaciov expuse toate detaliile întâmplării, arătă fotografiile şi primi ordin să plece la Moscova, la sesiunea Academiei de ştiinţe pentru problemele marinei.

– … N-are importanţă, a fost replica amiralului, când mi-am exprimat părerea că nimeni n-o să mă creadă. Noi suntem obligaţi să studiem marea, şi-i de datoria noastră să aducem la cunoştinţa savanţilor noştri un asemenea fenomen neobişnuit. Dacă însă savanţii nu vor să creadă

ceea ce a văzut un grup întreg de marinari, atunci n-avem decât să nu ne mai bizuim pe autoritatea lor în materie...

Cu aceste cuvinte glumeţe ale amiralului, în vuietul aprobator al publicului din sală, ofiţerul îşi termină scurta comunicare şi trecu la demonstrarea fotografiilor. Se stinse lampa şi pe un ecran înalt apăru o imagine neclară.

Una după alta se succedară toate cele cinci fotografii. Ganeşin însă nu putu să-şi închipuie clar animalul; impresia era vagă, fugitivă. Se făcu din nou lumină. Zeci de oameni, care căutau să determine forma animalului după contururile neclare ale fotografiilor, îşi împărtăşeau impresiile în şoaptă.

Dispăruse acel farmec al necunoscutului, comun tuturor oamenilor, ceva însă mai rămăsese. Rămăsese – după cum îşi dădea seama Ganeşin – sentimentul că toate cele întâmplate erau reale, că într-adevăr una din tainele mării a fost măcar din treacăt surprinsă.

Ganeşin observă cu plăcere cât de tinerească era strălucirea apărută în ochii venerabililor savanţi şi ai comandanţilor severi care şedeau în acelaşi rând cu dânsul. Parcă un vis trecuse prin sală şi cuprinzându-i pe toţi îi însufleţise, captând într-un singur mănunchi interesul acestor oameni atât de diferiţi ca fire.

În prezidiul adunării se produse o mişcare. La tribună urcă un bătrân înalt, cu o barbă mare, căruntă. Se făcu linişte în sală; mulţi îl recunoscură pe renumitul oceanograf care adusese cinste ştiinţei ruse despre mare.

Înclinându-şi capul, pentru o clipă, savantul arătă două prelungiri adînci ale frunţii masive, încadrate de argintul unui păr des; apoi, pe sub sprâncene, privi spre sală. Se sprijini cu mâna-i uriaşă de marginea pupitrului şi deodată vocea-i de bas puternic răsună până în cel înalt îndepărtat colţ al sălii.

– Iată-l şi pe Gheorghe Maksimovici al nostru! şopti Isacenko, aplecându-se la urechea lui Ganeşin. Cu aşa o voce să tot comanzi un cuirasat pe timp de furtună, nu să ţii o conferinţă.

– Păi chiar a fost comandant de vas pe timpuri, observă Ganeşin.

– Tovarăşi, începu în acest timp oceanograful, sunt nespus de fericit că am avut prilejul să ascult uimitoarea comunicare a căpitanului Tkaciov. Comunicarea lui a fost tot ce putea fi mai nimerit pentru şedinţa de închidere a sesiunii noastre. Prea ne-am obişnuit să considerăm firească existenta tainelor nelămurite ale mării, prea uşor ne împăcăm cu gândul că atâtea probleme ale oceanografiei au rămas nerezolvate. Cred că toţi cei prezenţi cunosc comunicarea curajosului american, profesorul Bibb, care într-o batisferă a coborât în mare până la o adâncime de un kilometru. Bibb a putut să observe nişte animale uriaşe care înotau prin întunericul neînchipuit de compact din faţa ferestrelor batisferei, animale prea mari pentru a putea fi luminate de slabele raze ale proiectorului său şi pentru a fi cuprinse în câmpul vizual, destul de redus, al ferestrelor de cuarţ. Ştiţi, cred, că pe coasta vestică a Africii, cu puţin înainte de război, a fost prins un peşte enorm - latimeria - dintr-o specie pe care o socoteam dispărută de pe faţa pământului, încă din cea mai veche eră geologică, aproape cu o sută de milioane de ani. Şi iată că dihania necunoscută, descoperită în marea Barentz, de către căpitanul Tkaciov, ne confirmă încă o dată existenţa unei lumi misterioase în adâncurile măritor. A fost numai o umbră care a licărit în faţa noastră, dar umbra unui lucru real, de a cărui existenţă nu ne putem îndoi.

Cu toate că ne aflăm în război, flota şi savanţii noştri continuă să-şi lărgească cunoştinţele despre mare. Războiul însă nu va dura mult. Victoria este aproape, tovarăşi, şi sper că în curând ne vom întâlni la o sesiune

a problemelor marine ce se va ţine după război, atunci când posibilităţile noastre vor fi crescut neînchipuit de mult.

În numele ştiinţei, mă adresez vouă, tovarăşi marinari. Flota noastră are un mare viitor, înarmaţi cu bogate cunoştinţe tehnice şi cu uriaşa forţă productivă a ţării noastre, voi veţi putea, în anii postbelici, având la îndemână condiţii paşnice de muncă, să daţi un mare şi important ajutor ştiinţei… Savantul se opri, respiră zgomotos şi glasul său tună şi mai tare: Mulţi cred că noi cunoaştem îndeajuns marea. O, desigur, am studiat foarte bine suprafaţa ei. Ştim cu toţii, de exemplu, că în Oceanul Indian sunt valurile cele mai abrupte, că Oceanul Îngheţat de Sud este cunoscut prin valurile lui gigantice, excepţional de lungi, şi că în Oceanul Atlantic se semnalează valurile cele mai înalte. Nu e cazul să vă înşir succesele oceanografiei – le cunoaşteţi tot atât de bine ca şi mine. Dar din momentul în care trecem de la suprafaţa oceanului spre adâncurile lui, imediat ni se simte slăbiciunea.

Desigur, am ajuns să cunoaştem procesul de sedimentare în oceane, iar descoperirea sondei acustice ne îngăduie să studiem cu mult mai eficace decât odinioară relieful fundului mării şi nu suntem departe de ziua când vom cunoaşte acest relief tot atât de bine ca şi pe acela al uscatului. Fapt este însă că fundul oceanului, structura şi compoziţia rocelor lui principale ne sunt complet necunoscute. Nu exagerez dacă spun că suprafaţa Lunei ne este mult mai familiară. Oceanul e ca o uriaşă cupa de piatră umplută cu apă. Şi tocmişi această apă ne împiedică să studiem cu amănunţime cupa.

Mările şi oceanele ocupă şaptezeci şi unu la şută din suprafaţa planetei noastre. De aceea geologia, în studiul scoarţei pământului, a fost silită să se limiteze, deocamdată, numai la douăzeci şi nouă la sută din

această suprafaţă. Nu-i de mirare, deci, că problemele cele mai importante şi cele mai esenţiale ale geologiei – a căror cunoaştere ne va îngădui într-adevăr să stăpânim bogăţiile subsolului – nu pot fi rezolvate fără cercetarea geologică a fundului mării. Avem nevoie de ochi şi mâini care să observe şi să opereze în cele mai mari adâncimi marine. Voi, tineri ingineri şi comandanţi, gândiţi-vă la acest lucru!

O să-mi permit să mai reţin timp de cinci minute atenţia dumneavoastră. În Oceanul Pacific, la nord de insulele Samoa, se află grupul de insule de coral Tachelau din care o bună parte sunt atoli – scunde insule de coral, de formă inelară, adeseori cu o lagună la mijloc. Mulţi dintre dumneavoastră, cei mai tineri, nu cred că aţi avut prilejul să vedeţi un atol adevărat. Un atol, adică o insulă care se ridică foarte puţin deasupra nivelului mării, constituie un spectacol pe care nu-l poţi uita. După cum s-a exprimat foarte just un bătrân căpitan, un atol este un inel de pământ, lăcaş al bubuiturilor, pururea acoperit de ceaţă şi spumă din cauza valurilor care se sparg cu furie în jurul lui. De departe, inelul înspumat, învăluit de o aureola strălucitoare, multicoloră, de raze răsfrânte în pulberea de apă, dă naştere pe întinsul albastru al mării unei privelişti uimitor de frumoase. De aproape, însă, un asemenea atol arată mohorât, iar în orele fluxului chiar înspăimântător. Valurile lungi şi netede care tulbură în jur suprafaţa oceanului, în faţa unui atol încep să crească şi mai mari, aleargă vuind şi se prăbuşesc asupra lui cu un zgomot asurzitor. Vai de acela pe care uraganul îi prinde pe un atol! Mult curaj, mult curaj îi trebuie omului atunci ca să reziste! Nori deşi acoperă lumina soarelui, iar marea se întunecă deodată şi se năpusteşte ameninţătoare, vânzolindu-se mânioasă, cu prăvălişuri sumbre între talazurile uriaşe. Tot mai înalte, valurile se năpustesc asupra atolului, inundând şi distrugând totul în calea lor. Numai unul sau două sectoare mici ale inelului

de coral rămân neinundate, iar omul, pe jumătate înăbuşit de vânt, asurzit de bubuituri, orbit de stropii de apă, acolo îşi caută salvarea, Chiar şi pe cei mai viteji oameni îi cuprinde spaima când, în această groaznică singurătate, văd cum insula inundată dispare sub valuri, înghiţită parcă de oceanul furios.

Iată însă că între atolii arhipelagului Tachelau există şi acela numit Fakaofo, o mică insulă de aproximativ trei sute de metri în diametru; în schimb, populaţia ei este de vreo şase sute de suflete. În timpul fluxului, deasupra nivelului mării, din Fakaofo se vede doar o cupolă compactă, verde-cenuşie, care nu-i altceva decât un crîng des de palmieri de cocos. Atolul Fakaofo se găseşte la nouă grade sud de ecuator, în calea veşnicelor uragane. Când însă uraganele inundă insulele vecine, locuitorii din Fakaofo se simt în deplină siguranţă. Polinezienii cu piele arămie, locuitori ai insulei, oameni înfrăţiţi cu marea, au înconjurat insula lor cu un zid din blocuri mari de recifi de coral, iar înăuntru au ridicat un rambleu circular, astfel încât faţa insulei lor, chiar în timpul fluxului, se află cu aproape cinci metri deasupra nivelului mării. În felul acesta, indigenii, lipsiţi de orice mijloace mecanice, şi-au creat un adăpost sigur. Ce curaj şi ce cunoaştere adâncă, seculară, a oceanului trebuie să ai ca să poţi opune acestei înspăimântătoare stihii forţele slabe ale mâinilor omeneşti.

Atolul Fakaofo îmi serveşte întotdeauna drept exemplu al puterii omului şi al stăpânirii lui asupra mării. V-am povestit despre acest atol ca să vă arăt ce se poate obţine cu mijloacele cele mai simple. Oare noi, care suntem înarmaţi cu înalta experienţă a ştiinţei şi cu toate mijloacele tehnicii moderne, nu vom putea obţine o victorie deplină asupra oceanului? Nu vom izbuti să stăpânim adâncimile lui?

Asta este tot ce am vrut să vă spun. Îngăduiţi-mi să-mi exprim speranţa că unii dintre dumneavoastră vor pleca

de aici măcar cu visul de cucerire a adâncurilor oceanice, iar visul unui om inteligent şi puternic înseamnă primul pas mare făcut înainte, spre victorie…

*
*   *

O ploaie măruntă, împrăştiată de vânt, cădea în rafale asupra Vasului. Orizontul se apropia tot mai repede, iar vizibilitatea scădea vertiginos. O dată cu ploaia, noaptea îşi cernea umbrele peste mare.

Vasul se legăna lin pe valuri, tremurând uşor în ritmul maşinilor. Unul dintre marinari acoperi hublourile din camera hărţilor, iar din vârful catargului ţâşni viu lumina felinarului de semnalizare. Ganeşin se plimba agale pe puntea de comandă. Durerea de cap începuse să se mai liniştească, spulberată parcă de vântul rece şi umed al oceanului. Aceste dureri, urmare a rănilor căpătate în Marele Război pentru Apărarea Patriei, îi reveneau încă şi azi, după atâţia ani.

Ganeşin se sprijini de balustradă, scrutând întunericul din jur. În lumina difuză a felinarului de pe catarg, construcţiile albe ale vasului se profitau pe fondul întunecat al mării.

Se auzi o uşă. Duşumeaua punţii de comandă fu spintecată de o fâşie lată de lumină, care dispăru imediat. Cel care ieşise din cabină caută, pe cât se pare, să-şi obişnuiască ochii cu întunericul nopţii. Descoperindu-l pe Ganeşin, se apropie de el şi-i spuse:

– Tovarăşe căpitan de rangul întâi, iar a apărut „un dinte”. Vreţi să vedeţi?

– Tovarăşe căpitan de rangul doi, adică… ascultă Feodor Grigorievici, se întrerupse Ganeşin, ia mai slăbeşte-mă cu titlurile. Ţi-am spus de atâtea ori!…

– Adevărat, Leonid Stepanovici, ai dreptate! râse Scitov, comandantul navei hidrografice. Ce vrei, reminiscenţele războiului…

Ofiţerii intrară în sala hărţilor viu luminată, unde totul strălucea de curăţenie: şi lemnăria lustruită, şi aparatele, şi geamurile de cristal ale ferestrelor. Trecerea de la întunericul rece şi de la nemărginirea mării la atmosfera caldă şi intimă a cabinei era plăcută.

Această impresie deveni şi mai puternică în clipa când auziră sunetele uşoare ale unei viori, venite din megafonul aparatului de radio, aşezat în colţul cabinei.

Tânărul ofiţer care stătea în faţa cadranului mare al sondei acustice se întoarse şi, văzându-l pe Ganeşin, luă poziţia de drepţi. Ganeşin zâmbi din nou, nu se putea împăca deloc cu atenţia respectuoasă pe care i-o arătau tovarăşii lui de muncă. Acum, în timp de pace, acest lucru i se părea de prisos.

– Continuă, micimane! Ganeşin îşi scoase mantaua de ploaie şi scurta vătuită, apoi îţi aprinse pipa.

Micimanul se zăpăci şi răspunse intimidat:

– Eu… eu, de fapt… doar îl admiram…

– Aha, vasăzică îţi place noul tip de sondă acustică, se uită Ganeşin aprobator la tânărul miciman. Şi, după părerea dumitale, cu ce este el superior ultimului model al lui Hughes?

– Dar nici nu suferă comparaţie! exclamă micimanul. În primul rând, diapazonul aparatului nostru prinde orice adâncime, fără vreun decalaj unghiular; în al doilea rând, are o sensibilitate excepţională, o selectivitate perfectă şi operează foarte precis toate corecţiile; iar lucrul cel mai important e că înregistrarea se face pe uscat, astfel încât indicaţiile de parcurs apar imediat pe bandă,

– Foarte bine! După cum văd te-ai şi familiarizat cu aparatul nostru,

– Tovarăşul Socolov este un entuziast al măsurării adâncimilor, interveni Scitov. Dar să ne uităm la „dinţişor”, până nu se deplasează banda.

Ganeşin scoase pipa din gură ţi se apropie de discul cel mare, în mijlocul căruia, la o lumină de culoare galben-

portocalie, vibra un ac subţire înconjurat de un triplu cerc de diviziuni şi cifre. Era indicatorul de adâncimi al sondei acustice, iar sub el, într-o ramă neagră, dreptunghiulară, acoperită de sticlă, se deplasa încet, aproape pe nesimţite, banda albăstruie a ecografului – aparatul care marchează profilul neîntrerupt al fundului oceanic pe drumul parcurs de vas.

Vibraţii sonore de înaltă frecvenţă emise din calea navei porneau în jos, spre hăurile inaccesibile ale oceanului şi întorcându-se, făceau, printr-un sistem complicat de amplificatoare, ca înregistratorul ecografului să vibreze, desenând linia profilului.

Micimanul se grăbi să arate locul corespunzător al benzii. Aici, între linia groasă a chilei[1] şi liniile înclinate ale distanţei parcurse şi a schimbărilor de rută, se găsea o linie fină a fundului neted, care se întrerupea dintr-o dată printr-o frântură bruscă; o înălţime submarină ascuţită se ridica până la aproape doi kilometri, dintr-o regiune netedă a oceanului, adîncă aici de circa patru kilometri.

Ganeşin zâmbi mulţumit.

– Într-o singură cursă aţi găsit paisprezece „dinţişori”! N-am plecat degeaba cu voi…

– Spune drept, Leonid Slepanovici, întrebă comandantul vasului, ce nevoie ai de aceşti „dinţişori” submarini? Pentru aparatul dumitale cel nou, nu-i aşa?

– Da, Feodor Grigorievici, ai ghicit! îi răspunse Ganeşin, întorcându-şi capul către Scilov. Hai să ne aşezăm. Am făcut cred vreo douăzeci de kilometri plimbându-mă pe puntea de comandă. Noul meu aparat a fost trecut prin toate probele şi imediat ce ne vom întoarce acasă îl vom pune împreună la încercare, ca să vedem cum funcţionează. Am să-ţi povestesc chiar acum… desigur,

---

1 Grindă solidă de fier sau otel, aflată în partea cea mai de jos a vasului

poate să asculte şi micimanul, doar nu avem nimic de ascuns cu privire la construcţia aparatului. Aparatul meu va permite să vedem sub apă la adâncimile cele mai mari, după principiul unui televizor. Greutatea principală a problemei a constat în iluminarea spaţiilor atât de vaste ale adâncurilor. Precum ştiţi, în apa de adâncime, bogată în oxigen, lumina nu ajunge departe, fiind cu uşurinţă absorbită; de aceea trebuia să înving această dificultate care ar fi făcut ca aparatul meu să fie ca ochiul unui om foarte miop. În acest sens, am obţinut rezultate bune creând „ochiul nocturn" – un aparat atât de sensibil faţă de razele de lumină, încât pentru obţinerea unei imagini, îi sunt suficiente cantităţi oricât de mici de lumină. Apoi am folosit un proiector dublu, cu două izvoare de lumină: unul bogat în raze roşii şi infraroşii, altul în raze violete şi ultraviolete. Dumneavoastră ştiţi că apa absoarbe cel mai repede razele roşii de unde lungi; cele de unde scurte pătrund mult mai adânc (razele ultraviolete ajung până la o mie de metri de la suprafaţa oceanului). În schimb, apa tulbure difuzează lumina, şi razele cele mai uşor absorbite de acest mediu sunt cele de unde scurte, pe când acelea de unde lungi pătrund mai uşor prin astfel de ape. În fasciculul de lumină al proiectorului meu, razele de unde foarte scurte şi altele foarte lungi sunt lansate în combinaţii corespunzătoare, putând fi potrivite pentru diferitele condiţii ce se pot întâlni în mediul marin. Un asemenea aparat scufundat în adânc transmite sus prin cablu o imagine care poate fi proiectată pe un ecran special. Unghiul de iluminare şi unghiul vizual al aparatului sunt foarte mari; obiectivele duble, reglabile, ca la telemetru, dau o imagine stereoscopică. Aparatul vede mai larg şi mai clar decât ochiul omenesc. Ce-i, ce eşti aşa deziluzionat? zâmbi Ganeşin. Te aşteptai la altceva, la mai mult?

– Nu, nu! începu să se scuze Scitov cu un aer vinovat.

Numai ca nu prea înţeleg ce s-ar putea realiza cu el la adâncimi mari de tot. Pentru o acţiune de salvare, de pildă, un asemenea „ochi” este, desigur, foarte important, ajutorul nu poate fi însă util decât la adâncimi mai mici, unde n-ar fi nevoie de asemenea aparate complicate. Dacă lăsăm însă aparatul în fundul oceanului, n-am putea studia decât vreo stâncă sau vreun peşte mai acătării… şi cam asta ar fi totul…

– Pentru început şi asta-i mare lucru, Feodor Grigorievici!

– Aşa e, dar mai departe?

– Mai departe… sunt mâinile.

– Cum aşa? nu pricepu căpitanul.

– Zic întâi ochii, apoi vin mâinile, repetă Ganeşin.

– Ce mâini? Mâinile nu există.

– Ba da, există, dar deocamdată numai pe schiţe.

– Asta înseamnă că vor fi şi gata, se bucură Scitov. M-da, un astfel de aparat, pe cuvântul meu, n-aş refuza să am şi eu, dar până atunci…

– Ei, Feodor Grigorievici, ca să zic, câteodată îţi vine foarte greu. Ani de-a rândul îţi storci creierii ca să realizezi ceva… răspunde îngândurat Ganeşin sculându-se de pe scaun şi întinzându-şi oasele. Să plănuieşti e una, iar realizarea… Uneori un fleac de nimic te face să înnebuneşti… Ei, am plecat. Ganeşin îşi aruncă pe umeri haina de ploaie, care se uscase între timp.

– Un moment, Leonid Stepanovici! îl opri Scitov. Curând ne vom apropia de insulele Blijnie. Voiai parcă să reperezi capătul vestic al vâltorii Aleut. Insula Agatta este foarte aproape. Ce facem?

– Nu-mi aduc aminte, răspunse Ganeşin după ce se gândi puţin, cum sunt plasate luminile pe coastă. La capul Dog, mi se pare, nu-i aşa? Ce vizibilitate are farul?

– Opt mile, răspunse Scitov.

– O! Păi atunci ne putem continua drumul încă vreo douăzeci şi cinci de mile. Ţineţi drept înainte!

Uşa se trânti în urma lui Ganeşin. Scitov şi micimanul rămaseră singuri. Trecuse aproape o oră. Banda sondei acustice se depăna încet. Fundul mării cobora treptat: adâncimea sub chilă ajunsese la aproape cinci kilometri. Mecanicii vasului menţineau cu precizie de cronometru aceeaşi viteză, de uniformitatea căreia depindea precizia profilului obţinut al fundului oceanic.

Scitov fumă mult timp, gândindu-se la soarta grupului de oameni strâns legaţi între ei încă din timpul Marelui Război. Să fi fost tutunul prea tare sau fumase prea mult? Scitov simţi vechea lui durere în piept şi ieşi pe puntea de comandă. Ploaia nu încetase încă, rafalele vântului continuau să smulgă şi să acopere cu spumă crestele valurilor. Deodată, lui Scitov i se păru că în depărtare, exact în faţă, sclipi ceva şi imediat dispăru. Aproape în aceeaşi clipă răsună glasul răguşit ai matrozului de veghe: „Lumină la provă!”

Trecură mai mult de cinci minute până ce slaba licărire deveni o steluţă albă – un vas le venea în faţă. Minutele treceau, nu se vedea însă nici urmă de lumină pe bord. Cel mult două mile mai despărţeau cele două vase, când Scitov dădu ordin:

– Atenţie, se vede lumina de la pupă!

– Le-o luăm înainte, tovarăşe căpitan de rangul doi? întrebă secundul de veghe.

– Neapărat. Nu vezi? Abia se târâie?

– Ce facem atunci cu ruta prevăzută pentru măsurători?

– Nu e nicio nenorocire dacă deviem puţin.

Distanţa între cele două vase scădea tot mai mult. Veni şi timpul manevrei de depăşire. Secundul puse mâna pe lanţul sirenei – două sunete scurte, joase şi puternice, răsunară deasupra mării întunecate, se auzi zgomotul cârmei, şi prova vaporului spintecă valurile, pornind spre stângă.

În cabina spaţioasă a lui Ganeşin ardea lumina slabă a

unei lămpi de noapte. Ganeşin îţi scosese vestonul şi cizmele şi se lungise pe divan. Nu voia să se dezbrace şi să se culce în pat, trebuia doar să se scoale foarte curând…

Ganeşin se gândea la noul lui aparat. Televizorul de adâncime era gata, iar pentru rezultatele probei definitive nu ducea de loc grijă. Socotea îndeplinită prima parte a problemei care îl frământa de atâta vreme. Cu ani În urmă, un bătrân savant, care nu mai era în viaţă, le-a vorbit despre victoria asupra oceanelor, despre atolul Fakaofo, Le-a vorbit atunci nu numai despre „ochi”, ci ţi despre „mâini”. Vasăzică acuma le venea rândul „mâinilor” să fie descoperite. Mintal, el şi vedea, în linii mari, un complicat mecanism condus telemecanic, care, sub supravegherea televizorului, să se înfigă, asemenea unui burghiu, în fundul oceanului. Aparatul va avea ca principiu funcţionarea fără astupare ermetică; electromotoarele cu amperaj mare şi voltaj mic şi care funcţionează perfect în apă sunt doar descoperite mai demult. Pentru un asemenea mecanism apa trebuie să reprezinte un mediu tot atât de firesc ca şi aerul pentru maşinile de pe pământ. În acest caz, presiunea - oricât de mare – nu va mai fi de temut. Iată în ce constă întregul secret al succesului!

Sunetele sacadate ale sirenei făceau să se cutremure pereţii interiori ai cabinet. Maşinal, Ganeşin ciuli urechea: două sunete scurte, apoi o întoarcere spre stângă. „O luăm înaintea cuiva…”. O întâlnire cu un alt vas în largul mării tulbură întotdeauna inima unui marinar. Ganeşin sări în picioare şi se grăbi să-ţi tragă cizmele.

De pe puntea de comandă, Scitov cu secundul său zăriră pe bordul celuilalt vas o lumină roşie, iar deasupra luminii de pe catarg o altă lumină roşie, şi mai puternică.

– Este un dragor, rosti încet secundul. Iar ceea ce am văzut noi n-a fost lumina de la pupă, ci lumina circulară de pe catarg… Iată, însă, şi mai sus un felinar tricolor.

– Văd, văd, răspunse Scitov. Dar pe asta o vezi?… Semnalizator de veghe, vino aici!

Pe bordul vasului necunoscut, ce începuse să se desluşească în noapte, o mică luminiţă prinse a licări, semnalizând. Licăririle scurte alternau cu mănunchiuri prelungi şi puternice de raze, care îţi sugerau un strigăt de alarmă.

– Ne cheamă, mormăi Scitov. Oare ce s-o fi întâmplat?

Trei scurte străfulgerări luminoase fură urmate de una lungă; prin beznă zburau una după alta litere latine – vasul cerea ajutor.

Semnalizatorul, cu lanterna de semnalizare în mână, sosi gâfâind pe puntea de comandă. Tot atunci urcă pe punte şi Ganeşin.

– Spune-i lui Sokolov să închidă aparatul, dădu ordin căpitanul.

În noaptea care domnea peste ocean, cele două vase continuau să schimbe între ele semnale luminoase: „Ricovery, San-Francisco” – „Ametist, Vladivostok”.

– Am un kilometru de cablu, îi zise Scitov lui Ganeşin, îl împrumut, dacă le trebuie…

– Foarte bine! Hai să ne apropiem mai mult, poate putem să le fim de folos şi cu altceva…

– Proiectorul la provă! ordonă Scitov.

Coverta răsună de tropăit sprinten de picioare. Marinarii executau comanda. Puternicul proiector al vasului „Ametist” brăzda prin întuneric un larg tunel de lumină. La capătul tunelului se vedea un vas scund, negru, cu hornul lăsat pe spate. "Mai bine să stea pe loc, mă apropii eu – se gândi căpitanul. Nu ştiu cât de dibaci sunt ei". Proiectorul fu stins, semnalizatorul transmise cele cuvenite, apoi "Ametist" îşi aprinse din nou lumina şi începu să se apropie de "americanul" care dădea impresia a nu fi prea îndemânatic.

– Interesant! Sunt oceanografi ca şi noi, exclamă Ganeşin. („Americanul” transmisese prin semnale

luminoase că are pe bord o expediţie oceanografică.) Ce-or fi păţit oare?

„Ametist” se aprobe de vas pe cât îi îngăduiau valurile, opri cu bordul spre el, iar Ganeşin – care cunoştea bine limbii engleză – luă megafonul în mână. Din cuvintele răspunsului, înăbuşite de şuierul vântului şi de plesniturile valurilor ce se spărgeau de bord, marinarii sovietici îşi dădură seama de tragedia celor înlâmplate.

De pe vas fusese coborâtă de mai multe ori, cu succes, o batisferă, construită de curând pentru studierea marilor adâncimi. Din nefericire, însă, la ultima coborâre, cablul de ridicare împreună cu cel electric s-au rupt, iar sfera de oţel a rămas pe fund la aproximativ trei mii de metri – adâncimea maximă pentru care era prevăzută. Batisfera dispunea de un flotor de parafină, şi, în cazul ruperii cablului urma să iasă automat la suprafaţă, întrucât, nemaifiind alimentaţi de curent, electromagneţii ei trebuiau să se desprindă de balastul de fier şi astfel să îngăduie batisferei să se înalţe. De data asta însă, batisfera n-a măi ieşit, iar înăuntru se aflau doi inşi: John Mills, inginerul care a construit-o, şi savantul-zoolog Norman Nurth. Prizonierii aveau o rezervă de aer pentru şaizeci de ore. Dar de patruzeci şi opt de ore vasul încerca de zor să dea de batisferă şi să o agaţe cu cârlige (care urmau să se prindă în nişte scoabe special prevăzute). Dacă sfera rămăsese intactă şi dacă cercetătorii erau în viaţă, nu mai aveau aer decât pentru douăsprezece ore…

Marinarii sovietici priveau tăcuţi de pe punte. O macara de pe vasul american îşi întindea mult peste bord braţul ei lung, arătând parcă spre valurile care înghiţiseră sfera de oţel.

– Stau prost, Leonid Stepanovici, spuse încet Scitov. Cum pot găsi ceva la o adâncime de trei kilometri în largul mării? Dacă n-ai coastă, n-ai niciun punct de reper… Pe cinstea mea, n-aş vrea să fiu în locul lor…

Încruntat, Ganeşin tăcea, privind mereu spre "Ricovery".

– Feodor Grigorievici, dă-mi te rog şalupa, spuse el deodată.

Scitov observă privirea lui severă şi hotărâtă.

Zărind şalupa care sălta pe valuri, americanii coborâră repede scara de frânghie. Pe punte, Ganeşin fu imediat înconjurat de americani, Ochii lui calmi şi energici – care priveau de sub cozorocul chipiului militar, acoperit cu o glugă galbenă – atrăgeau privirile oamenilor istoviţi de luptă.

– Cine-i comandantul? întrebă încet Ganeşin.

– Eu îi ţin locul, Penland, căpitanul vastilui, se prezentă americanul care stătea în faţa lui Ganeşin.

– Comandantul se află acolo, arătă Penland spre mare.

– Permiteţi-mi să vă pun câteva întrebări, continuă Ganeşin. Mă scuzaţi că am să fiu scurt. Trebuie sa ne grăbim, dacă vrem…

– Doriţi să ne ajutaţi? îl întrebă cineva cu glas înalt, răsunător.

– Da! Nu mă întrerupeţi însă! Vorbesc cu comandantul, adăugă sever Ganeţin.

– Vă ascult, răspunse repede căpitanul american.

– Câte cabluri de dragaj aveţi pe navă?

– Două.

– Ce lungime are cablul rămas la batisferă?

– Din nenorocire, sir, cablul s-a rupt chiar lângă locul unde era fixat de sferă. De capătul de cablu nu avem cum ne agăţa, singura posibilitate de agăţare sunt scoabele sferei.

– Batisfera are instalaţie de radio?

– Are, dar nu mai funcţionează, fiind alimentată numai prin cablul electric.

– După calculele dumneavoastră, aerul care le-a mai rămas va ajunge încă pentru douăsprezece ore?

– Da, douăsprezece, cel mult cincisprezece ore, dacă

fac economie.

– M-da, situaţia este foarte serioasă. Şi ce aveţi de gând să mai faceţi?

– Să continuăm căutarea cu aceleaşi mijloace ca şi până acum. Deocamdată n-avem altceva de făcut. Am intrat în legătură cu unităţile noastre din golful MacDonald: trebuie să sosească două avioane de pe insula Agatta. Dimineaţă vor fi aici şi vor aduce nişte dispozitive perfecţionate de agăţare. Am chemat prin radio şi un vas militar, înzestrat cu o dragă-indicatoare; vom încerca să reperăm batisfera pe cale electromagnetică. Vasul este pe drum şi vine cu viteză maximă, dar abia mâine va fi aici. Aceasta este de fapt ultima noastră speranţă, încheie căpitanul Penland, coborând vocea şi apropiindu-se de Ganeşin. Mai erau aici două vase militare care dragau împreună cu noi, au plecat însă în golful MacDonald.

– Vă mulţumesc, domule căpitan. Sper să vă putem ajuta. Fiţi bun ţi arătaţi-mi macaralele ţi dispozitivele dumneavoastră de ridicare.

Împreună cu Penland, Ganeşin coborî pe coverta spaţioasă unde, în jurul macaralei uriaşe, se găseau îngrămădite mormane de cabluri. Becul electric care se legăna împreună cu catargul lumina coverta plină de cele mai variate obiecte.

– Eu cred, sir, că situaţia este desperată, spuse căpitanul Penland imediat ce se depărtară de puntea de comandă. Gândiţi-vă şi dumneavoastră; se găsesc la o adâncime colosală, în plină mare, şi n-avem nicio posibilitate de a repera sau de a arunca vreo geamandură… Am făcut tot ce mi-a fost posibil. De patruzeci şi opt de ore n-am părăsit coverta. Acolo, pe puntea de comandă, se găseşte şi soţia lui Mills. Ea este hidrochimistul expediţiei noastre. N-am vrut să-mi exprim părerea în prezenţa ei.

Ganeşin Îţi aduse aminte de întrebarea aceea, aproape

strigăt, auzită pe puntea de comandă.

– Nu cumva aceea care m-a întrebat?

Căpitanul Penland îi răspunse afirmativ. Lui Ganeşin îi păru rău că a repezit-o pe cea care vorbise.

– Să căutăm să marcăm sectorul aproximativ unde s-ar putea găsi batisfera, continuă Ganeşin. V-aş fi îndatorat dacă mi-aţi da informaţii cât mai ample… încă o întrebare, domnule căpitan, rosti Ganeşin după câteva clipe de tăcere, în care timp îşi făcu prudent drum pe coverta supraaglomerată. De ce oare cercetătorii dumneavoastră au scufundat batisfera tocmai aici în largul mării?

– Să vedeţi, aici fundul, mai mult ca oriunde, abundă în stânci abrupte, iar rocele de bază sunt dezgolite, fiind lipsite de aluviuni. Unul dintre scopurile cercetătorilor noştri este studierea rocelor de bază din adâncul oceanului. Deocamdată, însă, n-au reuşit mare lucru.

Ganeşin nu răspunse nimic. Urcă uşor în fugă treptele spre puntea de comandă.

– Începem imediat să-i căutăm, spuse el când ajunse sus. Mai întâi lansăm o geamandură.

– Cum, geamandură? Aici? se auziră îndată mai multe glasuri.

– Veţi vedea, zâmbi rezervat Ganeşin şi voi să ridice mâna, dar fu reţinut de o mână fină care-i atinse mâneca.

El se întoarse şi văzu nişte ochi enormi ce străluceau intens şi care se uitau la el cu o insistenţă dureroasă.

– Sir căpitan, spuneji-mi drept, există vreo speranţă pentru salvarea lor? Credeţi că veţi putea face ceva?

Ganeşin răspunse serios:

– Dacă batisfera a rămas intactă, atunci există speranţe.

– Dumnezeule! exclamă americana.

Ganeşin o întrerupse însă cu blîndeţe:

– Iertaţi-mă, timpul nu ne aşteaptă, şi adresându-se

tuturor celor care se aflau pe puntea de comandă zise: Vasul sovietic „Ametist” va lua imediat măsuri de salvare. Asta, desigur, nu exclude munca dumneavoastră, dar acum, dacă binevoiţi, să aveţi încredere în mine, va rog să îndepărtaţi vasul câtăva vreme de locul scufundării batisferei. Noi dispunem de nişte aparate extrem de eficace în cazuri ca acela de faţă… din păcate, însă… Aparatul principal se află la Vladivostok. Voi cere să mi-l trimită cu un avion rapid, dar mai curând de cinci-şase ore nu-l putem avea aici – distanţa este prea mare. Între timp vom căuta să dibuim batisfera şi să marcăm cu o geamandură locul unde se află. Asta va uşura foarte mult operaţiile noastre de salvare după ce va sosi avionul, când nu vom mai avea la dispoziţie decât şapte ore. De ridicarea batisferei va trebui să vă ocupaţi dumneavoastră, noi nu posedăm cabluri şi macarale atât de puternice. Asta ar fi tot. Semnalizaţi, vă rog, vasului nostru să stingă proiectorul şi aprindeţi-l pe al dumneavoastră. Eu mă întorc pe „Ametist”.

În lumina proiectorului lui „Ricovery”, vasul „Ametist", pe care până atunci nu-l putuseră observa din pricina luminii orbitoare, apăru în toată splendoarea lui, alb ca zăpada. Conturul fin al corpului său şi al construcţiilor de pe el se îmbina armonios cu măreţia coşurilor inclinate spre spate – semn al puterii maşinilor.

– E un vas hidrografic?! se minună căpitanul Penland. Parcă-i o lebădă!

Într-adevăr vaporul alb, sclipind în lumină, aducea cu o lebădă uriaşă care şi-a întins aripile pe apă, înainte de a-şi lua zborul.

– Este un vas hidrografic militar, sublinie Ganeşin şi, ducând mâna la cozoroc, coborî de pe puntea de comandă

Şalupa porni în viteză de-a lungul largului tunel de luminii. Marinarii americani priveau tăcuţi în urma ei,

buimăciţi puţin de apariţia lui Ganeşin şi de ordinele lui pline de siguranţă.

– Probabil că-i o persoană importantă la ei, sir, îşi dădu părerea ajutorul căpitanului. Şi dacă va salva batisfera…

– Să sperăm că va izbuti, răspunse Penland. Dar priviţi vasul lor ce frumuseţe!

Tăcerea se aşternu din nou pe „Ricovery”, numai că starea de spirit se îmbunătăţise. Toată lumea era dispusă să creadă că această minunata corabie albă, răsărită atât de surprinzător din noaptea oceanului, şi acest om cu ochii inteligenţi şi plini de hotărâre, care le-au întins prieteneşte o mână de ajutor, vor putea într-adevăr să-i ajute,

Intre timp, Ganeşin, fără să zăbovească, se îndreptă împreună cu Scitov spre cabina radiotelegrafistului. Convertizorul începu să huruie şi luminile lămpilor de neon să licărească, lansând semnale convenţionale peste nesfârşita întindere a oceanului.

Păcăniturile manipulatorului se auziră îndelung, până ce, în sfârşit, radiotelegrafistul îşi întoarse faţa asudată către ofiţeri;

– Vladivostokul răspunde, anunţă el.

– Acum se va decide soarta celor doi bieţi oameni, spuse Ganeşin, întorcându-se către Scitov. Sper că vom reuşi să-l prindem pe comandantul flotei… Dar dacă este plecat?

Iarăşi păcăni manipulatorul telegrafului, apoi, drept răspuns, se auzi ţăcănitul caracteristic aparatului Morse; telegrafistul puse din nou mâna pe manipulator şi din nou Ganeşin ascultă încordat glasul sec şi sacadat al aparatului.

Toţi aşteptau: şi marinarii de pe vasul care se legăna alături, şi cei doi prizonieri ai adâncurilor închişi în carcera de fier, şi echipajul vasului „Ametist” care ardea de dorinţa să-i salveze pe americani.

De la statul-major primiră răspuns că amiralul este în

larg pe vasul său. Şi iarăşi porniră să zboare în depărtări semnalele de apel ale puternicului post de emisie al vasului. Undeva în spaţiu, ele găsiră antena vasului căutat.

– În sfârţit! răsuflă mai uşor Ganeşin.

Aparatul transmise, ciocănind precis şi clar, rugămintea, apoi tăcu. După câteva minute de aşteptare, încordaţi, în zgomotul liniuţelor şi al punctelor, putură desluşi cuvintele: „Am dat ordin, vă doresc succes!”

Acum totul era simplu.

Scitov îndreptă vasul spre capătul opus al sectorului în care se presupunea că se găseşte batisfera.

– Pregătiţi o geamandură de mare adâncime, două mii şapte sute de metri! dădu ordin secundul.

Într-o clipă matrozii fixară în cârlig şi aruncară peste bord un corp mat, de forma unei bombe de avion. Traseră de o frânghie şi corpul eliberat din cârlig dispăru aproape fără niciun zgomot în valurile verzui ale mării. La cincisprezece minute şi cincizeci de secunde, după cronometrul secundului, deasupra valurilor răsări, în lumina proiectorului de pe „Ametist”, un obiect uşor care se deschise deodată ca o umbrelă; mica umbrelă cu o cupolă albă se culcă pe apă. Vasul sovietic semnaliză celui american rugămintea de a se ţine pe ancora plutitoare şi de a opri motoarele.

– Vreau să evit orice rezonanţă cât de mică, a elicelor lor, îi explică Ganeşin micimanului, instalându-se singur în faţa sondei acustice. Începu de îndată să manevreze fără grabă diferitele verniere de reglaj.

– Nu vă supăraţi... începu timid micimanul, aveţi într-adevăr de gând să reperati batisfera cu sonda acustică?

– Desigur. Nu ştii că încă înainte de război sondele acustice mai sensibile reperau vasele scufundate? De exemplu, sonda acustică a lui Hughes a desenat atât de precis cu ecograful conturul vasului „Luzitania”, încât s-au putut distinge chiar şi construcţiile de pe covertă. Şi

asta la o adâncime de peste cinci sute de metri… Dimensiunile batisferei, pe care mi le-au comunicat americanii, nu sunt desigur de comparat cu „Luzitania”: sfera n-are decât trei metri în diametru şi un flotor deasupra, ca o ciupercă, de doi metri înălţime. Sonda noastră este însă mult mai sensibilă şi are refracţia polarizantă…

– Da, dar adâncimea? întrebă prudent micimanul.

– Dar precizia reglării? îi răspunse pe un ton glumeţ Ganeşin şi se aplecă din nou deasupra scalei, uitându-se mereu la linia profilurilor oceanografice.

Americanii urmăreau neîntrerupt cu privirile vasul sovietic, vedeau cum ba apărea în zona iluminată, ba dispărea din nou, arătând când o lumină roşie, când una verde.

– Priviţi, aruncă geamanduri! exclamă secundul când la al doilea viraj al vasului „Ametist”, pe lângă pupa lui „Ricovery” observă pe apă o mică ciupercă albă, care se legăna.

– Au inventat pesemne un nou tip de geamanduri pentru mari adâncimi. Asemenea dispozitive s-au întrebuinţat de mult în războiul submarin şi totul depinde de rezistenţa frânghiei. Ei au obţinut probabil această rezistenţă. Asta-i tot, foarte simplu.

– Totul în lume-i simplu când ştii cum să-l faci! mormăi secundul, răspunzându-i căpitanului.

Ceas după ceas, corabia cea albă nu înceta să brăzdeze mica porţiune a mării între cele patru geamanduri aşezate în romb. Vântul se mai liniştise, suprafaţa apei era acum uleioasă, netedă. În batisfera mai era aer pentru zece ore.

Din nou deznădejdea groaznică începu să apese asupra vasului american. Niciunul însă dintre cei adunaţi pe covertă şi pe puntea de comandă nu-şi desprindea ochii de pe „Ametist”, de parcă dorinţa lor fierbinte i-ar fi putut ajuta acestuia în căutările sale.

Iată că din nou „Ametist” se întoarse arătând o lumina verde şi se îndreptă spre „Ricovery”, pe marginea stângă a suprafeţei marcate de geamanduri. Vasul sovietic se apropia mereu, prova sa ascuţită creştea, încă o sută de metri… şi din nou un viraj desperat spre nord… Deodată zgomotul abia perceptibil al motoarelor de pe „Ametist” încetă. În tăcerea nopţii se auzi glasul căpitanului, care prin port-voce dădea o comandă. Printre cuvintele melodioase ale graiului rusesc necunoscut putură înţelege numai cuvântul „geamandură”.

– I-am găsit, i-am găsit! strigă tremurând toată soţia inginerului Mills.

Pe vasul american începură discuţii, dovadă a înviorării care-l cuprinsese pe aceşti oameni frânţi de oboseală.

Şi iată că de pe „Ametist”, dându-le parcă aripi, răsună vocea cunoscută care le anunţa calm prin megafon:

– Batisfera a fost descoperită!

Cei cincizeci de oameni de pe coverta lui "Ricovery" răspunseră cu un strigăt de bucurie.

În camera hărţilor, Ganeşin îşi umplea pipa, închizând pe jumătate ochii obosiţi de încordare.

În cele patru ore de căutări, banda ecografului se umpluse de o serie de curbe succesive, dar nicio ridicătură nu veni să tulbure linia profilului înregistrat. Vasul înainta încet de tot, şi monotonia rezultatelor obţinute adormea atenţia; de aceea vigilenţa trebuia menţinută prin puterea voinţei.

În apropierea unei noi cotituri, creionul ecografului – care până acum lunecase lin – saltă deodată, şi o mică curbă se ridică puţin deasupra liniei drepte.

– Am găsit! strigă bucuros Ganeşin.

Secundul goni ca o săgeată spre puntea de comandă. Telegraful sună de două ori: „stop” şi „înapoi”. Scitov strigă:

– Lansaţi o geamandură la două mii opt sute de metri!

Şi bomba grea se prăbuşi peste babord.

– Ura, am avut noroc! exclamă Scitov felicitându-l pe inventator ceva mai târziu când intră în camera hărţilor.

– Nu prea, răspunse obosit Ganeşin. Patru ore ne-am tot învârtit. Timpu-i scurt. Şi totuşi abia de-acum înainte trebuie să aşteptăm, Eu o să mă trântesc puţin până soseşte avionul.

În uşă apăru secundul:

– Americanii întreabă dacă n-ar fi bine sa încerce chiar acum să agaţe batisfera?

Scitov se uită la Ganeşin. Fără să deschidă ochii, acesta răspunse:

– Desigur, în asemenea situaţii nu trebuie neglijată nicio şansă.

„Ametist” se îndepărtă de geamanduri, făcându-i loc vasului american. Oprindu-se la câteva ancabluri mai încolo, el se legăna calm, de parcă s-ar fi odihnit. Şi, într-adevăr, marinarii obosiţi se retraseră în cabinele lor, iar ambii comandanţi se culcară şi ei în sala hărţilor. Numai matrozii de veghe priveau vasul american. De acolo se auzea zăngănitul macaralelor, şuieratul aburului şi scârţâitul cablurilor: americanii porniră din nou la acţiune, îmbărbătaţi de succesul marinarilor sovietici,

Ganeşin şi Scitov se treziră amândoi deodată, auzind zgomot de avioane.

– Nu sunt ale noastre, spuse Scitov.

Se lumină de ziuă. Umezeala şi frigul pătrundeau sub haine, înviorându-l pe căpitan, care încă ar mai fi dormit. De pe puntea de comandă, marea părea neobişnuit de animată; pe lângă „Ricovery”, două avioane se legănau, arătându-se când şi când dintre valuri, iar puţin mai departe se vedeau două vase militare: un crucişător lung, cenuşiu, cu o provă înalţă, şi un vas scund de coastă.

– Creşte populaţia, zâmbi Ganeşin. Curând trebuie să sosească şi ai noştri. Ia să mă duc pe la americani, să văd ce se mai aude…

De data asta, la apropierea şalupei se auziră strigăte de bun venit. Feţele oamenilor ce-l întâmpinară pe Ganeşin erau totuşi triste şi îngrijorate. De trei ore se căzneau să prindă batisfera, dar în zadar, nu reuşiseră nici măcar s-o atingă cu cablul. Şi pentru salvarea celor aflaţi pe fundul oceanului, nu le mai rămâneau decât şapte ore.

– Vasul cu draga-indicatoare n-a sosit încă, îi spuse lui Ganeşin căpitanul Penland, dar prezenţa lui nu mai este atât de necesară, acum, după minunata dumneavoastră intervenţie. Dar cum să apuci batisfera la blestemata asta de adâncime? Cablurile deviază… probabil că sunt curenţi în straturile adînci ale apei. Geamandura doar nu-ţi indică chiar locul precis…

– Desigur, s-ar putea să devieze, zise Ganeşin, întorcând capul spre soţia lui Mills, care tocmai se apropia de el.

Recunoscând-o pe soţia lui Mills, duse mâna la chipiu. Ochii americanei, cu sprâncenele strânse de durere, exprimau atâta speranţă, încât Ganeşin se simţi parcă vinovat.

– N-am stat o clipă… lacrimile şi durerea se simţeau în cuvintele tinerei femei. Această groaznică adâncime este însă mai tare ca noi. Nu mi-a mai rămas nădejdea decât în intervenţia dumitale… Ea răsuflă cu greu. Pe când oare aşteptaţi sosirea avionului dumneavoastră?

Ganeşin ridica mâna ca să se uite la ceas, dar rămase încremenit o clipă şi deodată strigă vesel:

– Avionul? A şi sosit.

Toţi priviră în sus. Avionul pe care nu-l auziseră pân-acum din cauza zgomotului macaralei cobora vertiginos, zguduind cerul şi marea cu huruitul motoarelor lui. „Vine în picaj ca să câştige timp”, se gândi Ganeşin.

Maşina îngustă, purtată de aripi înalte, stârni un nor de stropi, se întoarse, apoi cuminte şi liniştită începu să se legene alături de „Ametist”.

Picla dimineţii, speriată parcă de avion, începu să se destrame. Bolta azurie se urcă sus de tot. Soarele începu să-şi joace razele pe valurile grele, uleioase, luminând corpul vasului orbitor de alb şi făcând să sclipească alămurile bine lustruite.

Ganeşin îşi mută privirea de la avion spre „Ametist” şi, zâmbind, le spuse americanilor:

– Acum vom scoate şi batisfera!

Înăbuşindu-şi o exclamaţie, femeia făcu un pas spre Ganeşin. Acesta, ghicindu-i gândurile, adăugă:

– Dacă doriţi, puteţi veni cu mine!... Plecăm imediat.

Ganeşin îl rugă pe căpitanul Penland să aştepte până va fi instalat televizorul, iar imediat ce va fi găsită batisfera să se apropie de vasul sovietic şi să acţioneze după semnalizările lui.

Intre timp, pe „Ametist” şeful mecanic le vorbea mecanicilor şi instalatorilor:

– De rapiditatea cu care veţi desfăşura lucrările de instalare a maşinii aduse, spunea el, depinde salvarea celor doi oameni, care mai au aer numai pentru şase ore. Şi încă ceva, nu uitaţi că dacă îi vom salva, va fi o minune înfăptuită de mâinile marinarilor sovietici...

– Cred şi eu că e o minune! Eu am lucrat ca scafandru şi înţeleg ce înseamnă să scoţi o gâgâlice ca asta de la o adâncime de trei kilometri, răspunse unul dintre mecanici. Cred totuşi că până la urmă vom izbuti.

Căpitanul Scitov nu se arătă surprins de apariţia musafirei. O invitară în camera hărţilor, iar Scitov ordonă micimanului, care cunoştea limba engleză, s-o însoţească.

Soţia inginerului Mills asculta distrată explicaţiile micimanului şi se uita mereu prin fereastra cabinei, de unde se putea vedea munca clocotitoare de pe covertă; acolo se înşurubau nişte postamente, se trăgeau cabluri şi se descărcau din avion nişte lăzi.

Când Ganeşin intră pentru un moment în cabină,

tânăra femeie alergă spre el;

– Vă rog să mă scuzaţi, dar aparatul dumneavoastră mi se pare atât de complicat… Dacă n-o să aibă timp să-l asambleze?… Doar... şi în tăcere arătă spre pendula mare de pe perele.

– Mai avem şase ore şi jumătate la dispoziţia noastră, răspunse Ganeşin. Aparatul este într-adevăr complicat, dar marinarii noştri, dacă vor, pot face în timp record acest lucru, care, nu contest, este neînchipuit de greu. Şi ei vor !… Vă rog să aveţi toată încrederea în marinarii noştri, doamnă Mills.

Şi din nou începu chinul aşteptării. Dacă ar putea cel puţin să ajute la instalarea acestui aparat misterios… Deodată, un vuiet puternic o asurzi. Pentru nervii zdruncinaţi ai tinerei femei asta era prea mult.

– Dumnezeule, ce a mai fost şi asta? gemu ea şi istovită se rezemă de perete.

– Sirena… Într-adevăr! Sirena noastră e foarte puternică, îi explică micimanul cu un aer serios. „Ametist” dă semnalul că aparatul a fost instalat şi că cercetările încep.

Micimanul nu greşise. Într-adevăr, imediat se ivi Scitov, care o invită pe soţia tui Mills să coboare. Televizorul fusese instalai provizoriu într-un laborator întunecos. Partea ce urma să fie cufundată în adâncul marii se legăna atârnând de un braţ de macara, întins în afară peste bordul vasului, iar mosorul uriaş al cablului era fixat lângă macara. Vasul înainta încet spre geamandura care marca locul batisferei.

– Începem coborârea? îl întrebă Scitov pe Ganeşin, care apăruse pe covertă.

– Cred că e timpul.

– Nu ţi-e teamă?

– De ce mi-ar fi?

– Mai ştii… Aparatul abia a fost asamblat, montat în grabă… Şi dacă dă greş? Uite, până şi eu sunt

emoţional…

– Nu, aparatul a mai fost încercat şi experimentat de atâtea alte ori! Coboară-l cu curaj, cât mai repede!…

Obiectivul televizorului dispăru în valuri, iar cablul se desfăşură încă mult timp de pe mosor, până ce „ochiul” minunat ajunse, în sfârşit, până la adâncimea necesară. Cablul fu apoi ataşat la un amortizor care atenua balansul vasului şi în clipa aceea, în întunericul laboratorului, Ganeşin făcu contactul.

Soţia lui Mills, pierdută de emoţie, se uita la placa ovala a ecranului, care deodată se acoperi cu o lumină transparentă, pătrunsă de o strălucire albăstruie. Ganeşin îi aruncă lui Scitov câteva cuvinte scurte, de neînţeles pentru americană iar Scitov transmite comanda mai departe, pe covertă, oamenilor de la macara.

În momentul în care televizorul ajunse la o înălţime de cincisprezece metri deasupra fundului mării, Ganeşin apăsă pe cei doi butoni albi ce se aflau la dreapta ecranului. Acolo, în adâncime, nişte elice mici începură să funcţioneze, întorcând încet aparatul.

În lumina albăstruie a ecranului, săgeta o umbră neagră şi, deodată, deveni clar că au în faţă transparenta apă abisală, în care mâlul fin al depunerilor plutea ca un roi de minuscule puncte argintii, reflectându-se şi difuzând lumina.

Pe ecranul televizorului, aspectul fundului oceanic era extraordinar. Probabil că nici chiar pe un om care ar nimeri pe o altă planetă nu l-ar uimi în asemenea măsură cele văzute. Ganeşin însă, care din experienţele anterioare ale „ochiului” său era obişnuit cu priveliştea acelor adâncimi, îşi manevra cu atenţie aparatul.

Cocoaşa neagră din stânga, învăluită uşor în nori de apă tulbure, era doar o proeminentă stâncoasă. Mai departe, spre nord, fundul mării cobora puţin: reflexul său roşiatic se înclina pe ecran dispărând într-un loc, retezat de aceeaşi strălucire albastră-argintie.

Manipulând diferite pârghii, Ganeşin schimba limita imaginii pronunţate şi în acelaşi timp rotea încet poziţia aparatului, pentru a schimba imaginea de pe ecran.

La început, în depărtare apăru un perete negru care, sub lumini mărită a proiectorului, căpătă o nuanţă roşiatică, apoi începură să se vadă şi detaliile: o uriaşă crăpătură cotită, o ieşitură bombată… Dar televizorul fu întors, şi stâncile sumbre dispărură în albăstrimea strălucitoare a luminii proiectate.

În fund, apărură nişte dinţi ascuţiţi, care păreau că se apropie, pe măsură ce imaginea devenea mai clară; alte stânci însă se pierdeau în întunecimea negru-albăstrui a ultimelor planuri.

– Limita de luminare, explică Ganeşin, este de aproximativ un kilometru,

Vârfurile lanţului stâncos se înălţau sumbre, abia distingându-se în întunericul veşnic al lumii submarine. Televizorul făcu un cerc complet – pretutindeni se întindea fundul stâncos, deluros, acoperit de stratul de mâl care în razele proiectorului strălucea ca o pulbere de aluminiu.

Aveai senzaţia că ceva duşmănos pândeşte din întunericul de nepătruns ce înconjura cimpul vizual al televizorului. Era o lume ameninţătoare a tăcerii, a beznei, a frigului, o lume stranie, neclintită, neschimbătoare, lipsită de speranţă şi de frumuseţe.

Nu se vedea nicăieri nicio urmă de batisferă. „Să fi greşit oare atât de mult cu aşezarea geamandurilor? se gândi o clipă Ganeşin. Cu jumătate de kilometru?! Doar e clar, ea ar trebui şi se afle în această adâncitură!”

Ganeşin începu să încline obiectivul aparatului. Deodată o pată neagră, neclară, apăru la baza ecranului. Ganeşin răsuci repede o pârghie. Pata se deplasă spre centru, se apropie şi se lungi, luând contururi tot mal precise. Culoarea neagră prinse din nou o nuanţă roşiatică…

Tânăra femeie din spatele lui Ganeşin scoase un strigăt slab, pe care şi-l înăbuşi, punându-şi mâna la gură. Un aparat de formă ovală zăcea înclinat în centrul ecranului care devenise acum ca un geam transparent. Claritatea imaginii era atât de mare, încât se putea distinge perfect bucata de cablu rupt, ce atârna de sus, urechile groase ale scoabelor de salvare şi reflexul luminii pe fereastra care, asemenea unui ochi misterios, strălucitor, de culoare sângerie, privea parcă spre marinari.

– Batisfera este prevăzută cu ferestre pe toate patru laturile, nu-i aşa? o întrebă Ganeşin pe soţia lui Mills. Înseamnă că văd, acum lucrul principal e să aflăm dacă mai sunt în viaţă... Ganeşin rectifică în grabă... să încercăm să intrăm în legătură cu ei.

El umblă la tablou şi apăsă pe un buton. Concomitent cu mişcările degetelor sale lungi, ecranul se stingea ţi se aprindea din nou. Stingând şi aprinzând proiectorul, Ganeşin transmitea în fereastra batisferei semnale luminoase Morse.

După ce repetă de mai multe ori aceeaşi întrebare, Ganeşin stinse lumina şi încremeni în aşteptarea răspunsului. Toţi cei prezenţi în cabina strâmtă îşi reţinură răsuflarea, stăpânindu-şi emoţia minutului hotărâtor. Minutul trecu, ecranul rămase însă întunecat. Încet şi sinistru trecu şi al doilea minut, când, deodată, în întunecimea ecranului, apăru o luminiţă azurie: aceasta se stinse ţi se aprinse din nou, tot mai tare, învăluită într-o aureolă albastră – era răspunsul tăcut, trimis de pe fundul oceanului.

– Trăiesc! Transmiteţi imediat lui "Ricovery" să vină cât mai repede ca să agaţe batisfera! strigă fericit Ganeşin. Lumina albastră continua să clipească semnalizând. Spun că... se întoarse Ganeşin prin întuneric spre sofia lui Mills, dar auzi numai un suspin şi zgomotul unei căzături înăbuşite.

– Duceţi-o în cabină şi chemaţi doctorul! ordonă Scitov

oamenilor care erau în apropiere. Biata de ea! N-a suportat emoţia. Aproape trei zile şi trei nopţi… Ei, ce se aude? se adresă el lui Ganeşin.

– Amândoi sunt în viaţă, economisesc oxigenul la maximum posibil, dar spun că mai mult de două ore nu pot rezista… Batisfera e în bună stare, nu s-a desprins însă balastul. – citi Ganeşin fulgerările de lumină ce apăreau pe ecran. Nu înţelegem cum… Nu-i nimic, o să înţelegeţi, răspunse cu voce tare Ganeşin, de parcă cei din fundul oceanului l-ar fi putut auzi, şi în aceeaşi clipă răsună sirena vasului american.

Scufundarea cablurilor cu dispozitivele de prindere începuse. Aureola albastră de pe ecran se stinse şi imediat proiectorul televizorului începu să clipească. Ganeşin transmise oamenilor închişi în batisfera ce măsuri au fost luate pentru salvarea lor.

Trecu încă o oră de necontenită observare prin fereastra televizorului. Fluierăturile, strigătele la megafon, zgomotul maşinilor vasului american, şuierul aburului şi huruitul macaralelor răsunau deasupra mării. Oamenilor din batisfera însă nu le mai rămăsese decât o oră din viaţă – şaizeci de minute – după aproape şaizeci de ore, o sută de oameni s-au zbătut fără succes să-i scape din ghearele morţii.

Victoria însă sosi deodată şi pe nesimţite. După îndrumările lui Ganeşin, ghearele uriaşe care coborau de pe „Ricovery” prinse una din scoabele laterale, sirena de pe „Ametist” răcni puternic şi în aceeaşi clipă mecanicul macaralei de pe „Ricovery” schimbă cuplajul pentru mersul înapoi. Cablul enorm, gros cât mâna, începu să iasă din apă, tamburul scrîşni din pricina efortului; cablul flexibil de oţet împletit din două sute douăzeci şi două de fire de sârmă, cântarea împreună cu batisfera şaizeci de tone – de trei ori mai mult decât sarcina utilă maximă.

Cablul rezistă însă. În lumina albastră a ecranului, batisfera se legănă, se îndreptă, se urni din loc şi, încet-

încet, începu sa urce. Rotind obiectivul televizorului, Ganeşin urmări câtva timp mişcările batisferei, până ce aceasta dispăru. Închise apoi contactul, aprinse lumina în laborator şi aşteptă puţin să i se obişnuiască ochii. Apoi ieşi pe covertă: televizorul îşi îndeplinise misiunea. Toată atenţia era acum concentrată asupra macaralei de pe „Ricovery”, care ridica încet din adâncuri o greutate atât de mare.

Căpitanul Penland privea necontenit spirele cablului, care se înfăşurau regulat pe tambur, calculând mereu în minte viteza ridicării; rămăseseră numai patruzeci de minute până la termenul fatal. „Nu vom izbuti să-l scoatem la timp, se vor sufoca”…

Luând asupra lui un risc extraordinar, Penland ordonă să se mărească viteza de ridicare.

Într-o linişte încordată, macaraua prinse a bocăni mai des, iar tamburul să se învârtească mai repede.

Mai trecură câteva minute. Deodată şuieratul ascuţit al aburului întrerupse zgomotul monoton al macaralei. Tamburul se învârti cu repeziciune de mai multe ori până ce mecanicul, care îngălbenise într-o clipă, mută pârghia la „stop”.

– Cablul… striga cineva înspăimântat.

Groaza îi cuprinse pe oamenii de pe amândouă vasele, ţintuindu-i pe loc. În clipa următoare, ca la o comandă, toţi se aplecară privind peste bord. Sudori reci îl trecură pe Penland, gura i se uscă, gândurile i se răvăşiră. Nu mai era în stare să dea nicio comandă şi nici n-ar fi ştiut ce să ordone.

Deodată, însă, din valurile ce se legănau încet, apăru un uriaş corp albastru, de formă ovală, care dispăru imediat într-o cascadă de stropi, pentru ca peste o clipă să se legene lin în mijlocul unei jerbe albe de spumă.

Balastul batisferei se desprinsese brusc, iar batisfera, smucindu-se în sus, scăpase din ghearele cablului. Oamenii izbucniră în strigăte de bucurie, acoperite

îndată de mugetul puternic al sirenelor. Cele patru vase trimiteau de-a lungul şi de-a latul oceanului vestea unei noi victorii a mintii şi a voinţei omeneşti.

Cu picioarele bine înfipte pe podeaua covertei, Ganeşin stătea cu privirile aţintite asupra batisferei pe care o salvase. Scitov îi puse mâna grea pe umăr:

– Leonid Stepanovici, îl spuse el, amiralul întreabă care mai este situaţia.

– Vin îndată! Dă te rog ordin să fie urcat televizorul. Musafira noastră ce mai face?

– Am trimis-o înapoi pe „Ricovery”, unde prezenta ei este mai necesară, răspunse zâmbind Scitov. Se uita sărăcuţa în toate părţile, te căuta pe dumneata, pesemne, ca să-ţi mulţumească.

Ganeşin dădu uşor din mână şi se îndreptă spre cabina radiotelegrafistului. Intre timp, batisfera fusese remorcată spre „Ricovery”. Când Ganeşin ieşi din cabină, Scitov se apropie de el:

– Uite ce aş vrea să-ţi spun, începu cu gravitate Scitov. E vorba de televizorul tău… Recunosc că l-am subestimat…

Ultimele lui cuvinte fură acoperite de un uruit de motoare. Avionul sovietic îşi lua zborul.

Ganeşin strânse cu putere mâna pe care i-o întinse prietenul său.

– Acum ce facem? întrebă Scitov,

– Cum, ce facem? se miră Ganeşin. Terminăm cu ridicarea televizorului şi ne vedem de drum.

– Dar la ei nu te duci?! exclamă căpitanul. Am dat ordin şi nu se urce şalupa.

– Nu, nu mă duc.

– Asta-i bună! Oare nu te interesează să-i vezi pe cei salvaţi? Doar şi ei sunt oceanografi, studiază fundul mării…

– Desigur că ar fi foarte interesant, dar mă înţelegi… Ganeşin se strâmbă în glumă. O să înceapă cu

mulţumirile… soţia inginerului mă privea cu nişte ochi de parcă… Mai bine să dăm drumul la maşini şi să ne vedem de treabă.

Cei de pe vasul expediţiei americane, preocupaţi cu toţii de ridicarea şi deschiderea batisferei, nici nu observară că vasul sovietic şi-a ridicat şalupa şi televizorul. Comandantul navei „Ametist” se interesă de starea sănătăţii celor salvaţi, primi răspunsul că sunt slăbiţi, dar în afara oricărui pericol; apoi nava porni treptat şi-ţi mări viteza. Americanii se uitau cu nedumerire la manevrele vasului „Ametist” şi numai în momentul când pe funga[2] vasului sovietic începu să fâlfâie tradiţionalul pavilion de bun rămas, înţeleseră despre ce-i vorba.

Semnalizatorul de pe „Ricovery” incepu să agite desperat fanioanele. „Ametist” însă mări viteza, sunând din puternica-i sirenă, în timp ce marinarii care fluturau beretele trimiteau ultimul lor salut prietenesc. Cercetătorii salvaţi, ofiţerii şi echipajul ca un singur om, priveau în urma corăbiei albe, care se vedea tot mai mică, şi mai mică în îndepărtarea însorită.

Deodată un bubuit puternic de tunuri răsună deasupra valurilor verzi ale oceanului; cuirasatul american trimitea salutul său vasului „Ametist”, care se depărta. Bubuiturile tunurilor se repetară multă vreme. Drept răspuns, pe „Ametist” se înălţă pavilionul american cu stele şi dungi.

Continuându-ţi drumul ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic, vasul sovietic înainta în zgomotul elicelor care-i deschidea drum prin valurile Pacificului. Ganeşin supraveghea demontarea televizorului şi visa la un pat moale; salvarea batisferei americane îi ceruse un mare efort. De pe puntea de comandă se auzi vocea tui Scitov:

– Leonid Stepanovici, vino te rog până aici. Eşti chemat

---

2 Parâmă cu ajutorul căreia se ridică velele

de americani. În cuvintele căpitanului se simţea o nuanţă de ironie prietenească, Tehnica asta te scoale şi din fundul oceanului!

Americanii îl chemau pe „Ametist” prin radio direct, fără indicative; numele pietrei preţioase răsuna cu insistenţă în eter.

Aparatul de radio ciocănea cuvinte frumoase de mulţumire şi transmitea rugămintea de a comunica numele comandantului care condusese acţiunea de salvare; americanii îşi exprimau admiraţia faţă de munca exemplară a marinarilor ruşi şi faţă de minunata invenţie. În ţăcănitul sec al aparatului de radioemisie de pe „Ricovery” se amestecară deodată pocăniturile tari ale unui alt semnal de apel, lansat de staţia de radioemisie a noului cuirasat sovietic, pe care se afla amiralul. Radiotelegrafistul recepţionă, iar Ganeşin ascultă semnalele clare care transmiteau salutări expediţiei americane şi felicitări echipajului de pe „Ametist”. Amiralul îl felicita îndeosebi pe Ganeşin, exprimându-i mulţumirile lui.

După ce-i răspunse comandantului flotei, Ganeşin ordonă radiotelegrafistului:

– Transmite lui „Ricovery”, pentru şeful expediţiei oceanografice americane Mills: „Comandantul flotei sovietice din Oceanul Pacific v-a transmis adineauri felicitări cu prilejul salvării şi urări pentru viitoarele succese în munca dumneavoastră eroică”.

Cinci minute mai tirziu, Ganeşin dormea dus În cabina lui.

*

*   *

Ploaia de toamnă se revărsa în şiroaie nesfârşite asupra Vladivostokului, biciuind geamurile ferestrei înalte a biroului lui Ganeşin.

El recitea – pentru a răspunde – scrisoarea primită din

partea celor doi savanţi americani, salvaţi de el cu o lună şi jumătate în urmă. Oameni isteţi, savanţii adresaseră scrisoarea comandantului flotei, cu rugămintea de a o retransmite lui Ganeşin; îşi dăduseră seama că nu va constitui o greutate pentru amiral să-l găsească pe salvatorul lor.

„Numai acela care a trăit în deznădejde timp de şaizeci de ore pe fundul inaccesibil al oceanului poate sa înţeleagă tot ce-aţi făcut pentru noi – scriau savanţii. Ne-am căznit ore în şir să desprindem, cu ajutorul presei helicoidale, balastul ce se lipise ca o ventuză de batisfera noastră; sufocaţi şi acoperiţi de năduşeală, munceam în frigul glacial al batisferei. Nimeni nu-şi poate închipui prin câte am trecut. Ajunsesem într-o stare de indiferenţă tâmpă faţă de soarta inevitabilă, când am zărit lumina în ferestre şi am înţeles semnalele dumneavoastră. Din acea clipă, de neuitat, noi trăim cu credinţa nestrămutată în forţa nemărginită a omului, în viitorul lui luminos, ne-am convins că nu există singurătate nici chiar în cele mai îndrăzneţe cercetări care încă nu sunt înţelese de omenire...”

După ce reciti scrisoarea, Ganeşin începu să scrie răspunsul;

„... La Întrebarea cum de am ajuns la asemenea rezultate, în cucerirea adâncurilor oceanului, îmi este foarte greu să răspund. Este posibil ca aceste rezultate să nu constituie altceva decât urmarea firească a unei juste orientări în îndeplinirea sarcinilor date şi bineînţeles şi a uriaşelor posibilităţi puse la dispoziţia mea.

Prima idee mi-a fost dată de un bătrân savant al nostru, care, cu câţiva ani în urmă, ne chema pe noi, marinarii, să ajutăm ştiinţa să găsească „ochi” şi „mâini” cu care să se poată vedea şi opera la fundul mării. Tot el ne-a arătat ce poate fi capabil să facă omul în lupta lui cu marea, povestindu-ne despre extraordinarul atol Fakaofo. Restul mi l-a pus la dispoziţie ţara mea dragă. Eu n-am

făcut altceva decât să dezvolt ideea, şi pentru a-l scuti deocamdată pe om să coboare în străfundurile mării l-am înlocuit cu un aparat care n-are nevoie de aer şi nu se teme de îngrozitoarea presiune a apei. Aşa a luat fiinţă televizorul meu – „ochiul” – care poate fi lăsat în adânc şi tot aşa se vor naşte aparatele mele de foraj pentru scoaterea rocelor de bază din profunzimile oceanice – acele „mâini” care pot fi întinse fără risc pînă la fundul apelor. Aduceţi-vă aminte de animalele din marile adâncimi. Unele dintre ele au ochii plasaţi pe nişte lungi prelungiri; iată ce mi-a sugerat ideea să folosesc televizorul meu…"

Ganeşin continuă un timp să mai scrie, apoi căzu pe gânduri şi termină grăbit scrisoarea: „De aceea socot că mulţumirile dumneavoastră trebuie adresate nu mie personal, ci ţării mele, poporului meu. Sprijinul, ajutorul guvernului, al întregului colectiv al flotei, al atâtor colaboratori, de la savant până la lăcătuşul cel mai simplu, – într-un cuvânt tot ce reprezintă pentru mine patria mea, m-au adus la aceste realizări care vă par dumneavoastră aproape supranaturale. Pentru noi însă aceasta reprezintă de abia un început, pe care-l vom continua mereu…”

Ganeşin îşi termină scrisoarea, se ridică de pe scaun şi se apropie de fereastră. Pe geamuri se scurgea apa ploii, prin care se întrezărea vag în depărtare un promontoriu acoperit de stejari.

(Sfirşit)

Pentru a vă asigura primirea regulată a revistei „Știință și Tehnică" și a colecției „Povestiri științifico-fantastice" în perioada concediilor de odihnă și a vacanței de vară, prelungiți-vă abonamentele din timp.

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică" și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservire în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

Prețul abonamentelor la colecție:

3 luni . . . . . 9 lei
6 luni . . . . . 18 lei
1 an . . . . . . 36 lei

...APARE DE TREI ORI PE LUNĂ - PREȚUL 1 LEU